

Republica Moldova
CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

DECIZIE

DE INADMISIBILITATE

a sesizării nr. 217g/2024

privind excepția de neconstituționalitate a articolelor 5 alin. (5) lit. c) și 138 alin. (6) din Legea insolvenței nr. 149 din 29 iunie 2012

(aplicarea procedurii de insolvență în privința persoanei juridice „în lichidare”)

CHIȘINĂU

3 aprilie 2025

Curtea Constituțională, judecând în componența:

dnei Domnica MANOLE, *Președinte*,
dnei Viorica PUICA,
dlui Nicolae ROȘCA,
dnei Liuba ȘOVA,
dlui Serghei ȚURCAN,
dlui Vladimir ȚURCAN, *judcători*,
cu participarea dnei Dina Musteața, *asistent judiciar*,

Având în vedere sesizarea înregistrată la 29 octombrie 2024,
Examinând admisibilitatea sesizării menționate,
Având în vedere actele și lucrările dosarului,
Deliberând la 3 aprilie 2025, în camera de consiliu,

Pronunță următoarea decizie:

PROCEDURA

1. La originea cauzei se află sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a articolelor 5 alin. (5) lit. c) și 138 alin. (6) din Legea insolvenței, ridicată de dl Alexandru Buga, lichidator al SRL „Lidiana-Lux”, în dosarul nr. 2i-268/2024, pendinte la Judecătoria Chișinău, sediul central.

2. Sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a fost trimisă la Curtea Constituțională de dl judecător Vitalie Guțan de la Judecătoria Chișinău, sediul central, în baza articolului 135 alin. (1) literele a) și g) din Constituție.

ÎN FAPT

A. Circumstanțele litigiilor principale

3. La 24 decembrie 2014, printr-o hotărâre a Judecătoriei Comerciale de Circumscripție s-a dispus lichidarea societății *Lidiana-Lux*, iar dl Alexandru Buga a fost desemnat lichidator.

4. La 22 ianuarie 2024, Serviciul Fiscal de Stat a formulat o solicitare către dl Alexandru Buga cu privire la admiterea creanțelor fiscale. Ulterior, dl Alexandru Buga a informat Serviciul Fiscal de Stat că în adresa acestuia nu a fost înregistrată o astfel de cerere.

5. La 17 mai 2024, Serviciul Fiscal de Stat a inițiat o cerere în instanța de insolvență privind intentarea procesului de insolvență a societății *Lidiana-Lux* în proces de lichidare.

6. Prin Încheierea Judecătoriei Chișinău, sediul central, din 21 mai 2024, s-a admis cererea introductivă.

7. La 23 octombrie 2024, în cadrul ședinței de examinare a cererii introductive și a cererilor de alăturare, dl Alexandru Buga a ridicat excepția de neconstituționalitate a articolelor 5 alin. (5) lit. c), 34 alin. (3) și 138 alin. (6) din Legea insolvenței.

8. Printr-o încheiere din aceeași dată, Judecătoria Chișinău a admis ridicarea excepției de neconstituționalitate doar a articolelor 5 alin. (5) lit. c) și 138 alin. (6)

din Legea insolvenței și a sesizat Curtea Constituțională, în vederea soluționării excepției de neconstituționalitate.

B. Legislația pertinentă

9. Prevederile relevante ale Constituției sunt următoarele:

Articolul 20 Accesul liber la justiție

„(1) Orice persoană are dreptul la satisfacție efectivă din partea instanțelor judecătorești competente împotriva actelor care violează drepturile, libertățile și interesele sale legitime.

(2) Nici o lege nu poate îngreuna accesul la justiție.”

Articolul 46 Dreptul la proprietate privată și protecția acesteia

„(1) Dreptul la proprietate privată, precum și creanțele asupra statului, sunt garantate.

(2) Nimeni nu poate fi expropriat decât pentru o cauză de utilitate publică, stabilită potrivit legii, cu dreptă și prealabilă despăgubire.

[...]”

Articolul 54 Restrângerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți

„(1) În Republica Moldova nu pot fi adoptate legi care ar suprima sau ar diminua drepturile și libertățile fundamentale ale omului și cetățeanului.

(2) Exercițiul drepturilor și libertăților nu poate fi supus altor restrângeri decât celor prevăzute de lege, care corespund normelor unanim recunoscute ale dreptului internațional și sunt necesare în interesele securității naționale, integrității teritoriale, bunăstării economice a țării, ordinii publice, în scopul prevenirii tulburărilor în masă și infracțiunilor, protejării drepturilor, libertăților și demnității altor persoane, împiedicării divulgării informațiilor confidențiale sau garantării autorității și imparțialității justiției.

(3) Prevederile alineatului (2) nu admit restrângerea drepturilor proclamate în articolele 20-24.

(4) Restrângerea trebuie să fie proporțională cu situația care a determinat-o și nu poate atinge existența dreptului sau a libertății.”

Articolul 120 Caracterul obligatoriu al sentințelor și al altor hotărâri judecătorești definitive

„Este obligatorie respectarea sentințelor și a altor hotărâri definitive ale instanțelor judecătorești, precum și colaborarea solicitată de acestea în timpul procesului, al executării sentințelor și a altor hotărâri judecătorești definitive.”

10. Prevederile relevante ale Legii insolvenței nr. 149 din 29 iunie 2012 sunt următoarele:

Articolul 5 Competența instanței de judecată

„(1) Cererea de intentare a procesului de insolvență se examinează de către instanța de judecată (instanța de insolvență) în conformitate cu competența jurisdicțională stabilită în Codul de procedură civilă și în prezenta lege.

[...]

(5) Principalele competențe ale instanței de insolvență în cadrul prezentei legi sunt:

a) pronunțarea motivată a hotărârii de intentare a procesului de insolvență și, după caz, de intrare în insolvență atât prin procedura falimentului, cât și prin procedura de restructurare a debitorului;

b) examinarea obiecțiilor debitorului împotriva cererii introductive a creditorilor și judecarea obiecțiilor creditorilor împotriva intentării procedurii;

c) desemnarea administratorului provizoriu și fixarea remunerației lui, desemnarea administratorului insolvenței sau, după caz, a lichidatorului care va administra procedura până la confirmarea ori, după caz, până la înlocuirea sa de către adunarea creditorilor, precum și stabilirea atribuțiilor lui pentru această perioadă;

[...]”.

Articolul 138

Particularitățile falimentului debitorului aflat în proces de lichidare

„[...]”

(6) Inițierea procedurii de dizolvare și de lichidare voluntară sau forțată a întreprinderii nu este un impediment adresării directe în instanță de insolvență a cererii introductive a creditorului. Prevederile prezentului articol nu se aplică în cazul în care instanța de judecată satisface cererea introductivă a creditorului și inițiază proces de insolvență debitorului.”

ÎN DREPT

A. Argumentele autorului excepției de neconstituționalitate

11. Autorul sesizării susține că numirea unui alt lichidator, verificarea suplimentară a creanțelor, precum și instituirea unui comitet al creditorilor, pot conduce la încălcarea dreptului de proprietate al creditorilor. Mai mult, creditorii recunoscuți în cadrul procedurii de lichidare sunt înlăturați de la monitorizarea derulării procesului și nu pot participa efectiv la valorificarea drepturilor lor.

12. Autorul menționează că prin desemnarea unui administrator al insolvenței instanța încalcă o hotărâre irevocabilă, deoarece normele contestate nu-i impun instanței obligația de a lua în considerare existența unui lichidator, acțiunile întreprinse de acesta, inventarierea bunurilor, măsurile de asigurare aplicate sau lista creditorilor validați. De asemenea, autorul notează că alineatele (1)-(5) din articolul 138 din Legea insolvenței ar veni în contradicție cu alineatul (6) al aceluiași articol.

13. Autorul sesizării pretinde că dispozițiile contestate sunt contrare articolelor 4, 9, 20, 46, 54 și 120 din Constituție.

B. Aprecierea Curții

14. Examinând admisibilitatea sesizării privind excepția de neconstituționalitate, Curtea constată următoarele.

15. În conformitate cu articolul 135 alin. (1) lit. a) din Constituție, controlul constituționalității legilor, în prezenta cauză a unor prevederi din Legea insolvenței, ține de competența Curții Constituționale.

16. Curtea constată că sesizarea privind excepția de neconstituționalitate este formulată de lichidatorul persoanei juridice „în lichidare”, adică de subiectul căruia i s-a conferit acest drept, pe baza articolului 135 alin. (1) literele a) și g) din Constituție.

17. Obiectul excepției de neconstituționalitate îl constituie articolele 5 alin. (5) lit. c) și 138 alin. (6) din Legea insolvenței. Curtea admite că normele contestate ar putea fi aplicate la examinarea cauzei în care a fost ridicată excepția de neconstituționalitate. Curtea observă că articolele contestate nu au mai constituit anterior obiect al controlului constituționalității din perspectiva acestor critici.

18. Curtea reține că autorul sesizării a menționat incidența articolelor 4 (*drepturile și libertățile omului*), 9 (*principiile fundamentale privind proprietatea*), 20 (*accesul la justiție*), 46 (*dreptul la proprietate privată și protecția acesteia*), 54 (*restrângerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți*) și 120 (*caracterul obligatoriu al sentințelor și al altor hotărâri judecătorești definitive*) din Constituție.

19. În jurisprudența sa, Curtea a notat că articolele 4 și 9 din Constituție comportă un caracter general și reprezintă imperative care stau la baza tuturor reglementărilor. Aceste norme nu pot fi invocate de sine stătător, ci numai în coroborare cu o altă prevedere din Constituție, care trebuie să fie aplicabilă (DCC nr. 56 din 19 aprilie 2022, § 25; DCC nr. 45 din 27 aprilie 2023, § 18). Totodată, Curtea precizează că și articolul 54 din Constituție nu are o aplicabilitate de sine stătătoare. Pentru a fi aplicabil, autorul sesizării trebuie să demonstreze existența unor ingerințe în drepturile fundamentale garantate de Constituție. Doar în cadrul analizei caracterului justificat al ingerinței abstracte în drepturile fundamentale garantate de Constituție Curtea poate pune în operă prevederile acestui articol (DCC nr. 112 din 15 iulie 2021, § 22).

20. Curtea observă că autorul nu a argumentat caracterul contradictoriu al prevederilor contestate cu articolul 46 din Constituție. Curtea subliniază că simpla enumerare a unor articole din Constituție nu reprezintă veritabile critici de neconstituționalitate (DCC nr. 117 din 8 septembrie 2022, §§ 14-15).

21. Cu privire la incidența articolelor 20 și 120 din Constituție, Curtea a reținut că executarea unei hotărâri judecătorești reprezintă ultima etapă a procesului judiciar și constituie un drept garantat de articolele 20 și 120 din Constituție. Dreptul la executarea unei hotărâri judecătorești constituie o parte integrantă a dreptului la un proces echitabil. Potrivit articolului 120 din Constituție, respectarea sentințelor și a altor hotărâri definitive ale instanțelor judecătorești este obligatorie. Caracterul obligatoriu al hotărârilor judecătorești se exprimă prin obligativitatea executării acestora (a se vedea DCC nr. 56 din 19 aprilie 2022, § 26; DCC nr. 185 din 21 decembrie 2023, § 28).

22. Așadar, Curtea nu poate reține argumentele autorului sesizării că instanța de insolvență ar neglija hotărâri judecătorești definitive adoptate anterior intentării procedurii de insolvență. Normele criticate nu stabilesc niciun impediment pentru executarea hotărârilor definitive care se bucură de autoritatea lucrului judecat. Analiza coroborată a normelor relevante ale Legii insolvenței permite a concluziona că intentarea procesului de insolvență în privința unei persoane juridice în proces de lichidare produce efectele prevăzute de lege și în special: (i) persoanei juridice în lichidare i se aplică procedura simplificată a falimentului (articolele 134 alin. (1) lit. c) și 138 alin. (1)); (ii) dreptul persoanei juridice în lichidare de a administra și de a dispune de bunurile sale este transmis lichidatorului numit de instanța de insolvență (articolul 74 alin. (1)); (iii) creditorii, inclusiv cei ale căror creanțe se întemeiază pe hotărâri judecătorești sau pe hotărâri arbitrale irevocabile, sau pe titluri executorii, își înaintează creanțele față de această persoană juridică în strictă conformitate cu reglementările privind procedura de insolvență

(articolele 76 și 140 alineatele (1) și (7)). De asemenea, legislatorul stabilește că creanțele constatate prin titluri executorii nu se supun procedurii de verificare, se includ în tabelul definitiv al creanțelor (articolul 142 alineatele (1), (2) și (7)), se validează de instanța de insolabilitate (articolul 143 alin. (6)-(9)) și se satisfac/se plătesc din masa debitoare în funcție de rangul la care creanța a fost atribuită (articolul 43 alin. (2)). Curtea nu poate reține că aplicarea procedurii de insolabilitate față de persoana juridică în lichidare ar duce la nerespectarea hotărârilor judecătorești definitive adoptate anterior intentării procesului de insolabilitate, inclusiv cele adoptate în perioada procesului de lichidare. Așadar, Curtea nu reține incidența articolului 120 din Constituție.

23. Prin urmare, în baza celor menționate *supra*, Curtea constată că sesizarea privind excepția de neconstituționalitate nu întrunește condițiile de admisibilitate și nu poate fi acceptată pentru examinare în fond.

Din aceste motive, în baza articolelor 135 alin. (1) literele a) și g) și 140 din Constituție, 26 alin. (1) din Legea cu privire la Curtea Constituțională, 61 alin. (3) și 64 din Codul jurisdicției constituționale, Curtea Constituțională

D E C I D E

1. *Se declară inadmisibilă* sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a articolelor 5 alin. (5) lit. c) și 138 alin. (6) din Legea insolabilității, ridicată de dl Alexandru Buga, lichidator al SRL „Lidiana-Lux”, în dosarul nr. 2i-268/2024, pendinte la Judecătoria Chișinău, sediul central.

2. Prezenta decizie este definitivă, nu poate fi supusă niciunei căi de atac, intră în vigoare la data adoptării și se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

Președinte

Domnica MANOLE

*Chișinău, 3 aprilie 2025
DCC nr. 38
Dosarul nr. 217g/2024*